

Algemene toelichting

De bepalingen uit de Keur Watersysteem 2012 en de Keur Wegen 2011 van waterschap Scheldestromen die geen betrekking hebben op onderhoud zijn beleidsarm overgenomen in de Waterschapsverordening waterschap Scheldestromen (waterschapsverordening). Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 is ook de waterschapsverordening in werking getreden. Vanaf dat moment zijn de materiële bepalingen uit de beide keuren, die geen betrekking hebben op onderhoud, volledig afgedekt door de waterschapsverordening.

De onderhoudsbepalingen uit de keur mogen op grond van artikel 2.2, tweede lid, onder a, van het Omgevingsbesluit niet in de waterschapsverordening worden opgenomen. De toelichting bij deze bepaling stelt dat onderhoudsbepalingen al worden afgedekt door de onderhoudslegger, bedoeld in artikel 78, tweede lid, van de Waterschapswet. De onderhoudsbepalingen uit de keur blijven na de invoering van de Omgevingswet en de waterschapsverordening ongewijzigd van kracht, zolang de keur niet wordt aangepast of ingetrokken.

In deze onderhoudsverordening worden de onderhoudsbepalingen uit de keuren volledig en beleidsarm overgezet. Hierbij zijn alleen technisch juridische verbeteringen aangebracht. Daarnaast is de verhouding verduidelijkt tussen de onderhoudsbepalingen en onderhoudslegger, op grond van artikel 78, tweede lid, Waterschapswet.

Wettelijke basis en begrenzing

Artikel 56 van de Waterschapswet bepaalt dat het waterschapsbestuur bevoegd is tot regeling en bestuur ter behartiging van de taken die het waterschap zijn opgedragen. In het verlengde hiervan bepaalt artikel 78 van de Waterschapswet dat het algemeen bestuur (bij waterschap Scheldestromen de algemene vergadering) de verordeningen maakt die het nodig oordeelt ter behartiging van de taken die het waterschap zijn opgedragen. Eén van deze verordeningen is de onderhoudsverordening .

De verordenende bevoegdheid van het waterschap in de onderhoudsverordening is niet onbegrensd. In de eerste plaats mag het waterschap uitsluitend regels stellen ter behartiging van de taken die aan het waterschap zijn opgedragen. Op grond van artikel 1 van de Waterschapswet moeten deze taken betrekking hebben op de waterstaatkundige verzorging van een bepaald gebied. Binnen deze taakopdracht heeft het waterschapsbestuur een autonome bevoegdheid tot regeling en bestuur. Daarnaast is het waterschapsbestuur op grond van artikel 59 Waterschapswet niet bevoegd ten aanzien van onderwerpen, waarin door een hogere wettelijke regeling wordt voorzien, verordeningen te maken die met die hogere regelingen in strijd zijn. Bovendien mag het waterschapsbestuur geen regels stellen met betrekking tot onderwerpen waarin door een hogere wettelijke regeling uitputtend wordt voorzien.

Waterschappen hebben daarnaast in belangrijke mate te maken met de provincie als bevoegd gezag voor het vaststellen van regionale waterplannen en andere relevante omgevingsplannen, waarin zij de meer strategische aspecten van het waterbeheer opneemt. De provincie verwacht dat de waterschappen dat beheer dan ook adequaat uitvoeren, mede om provinciale doelstellingen te verwezenlijken. De provincie biedt de waterschappen daartoe nadere regels omtrent het regionale waterbeheer in haar provinciale waterverordening.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1.3 Begripsomschrijvingen

bebouwde kom: er is voor gekozen om aan te sluiten bij de bebouwde komgrens ingevolge de Wegenverkeerswet (artikel 20a) in plaats van de Wegenwet, nu de komgrens op grond van de Wegenverkeerswet in de praktijk door alle weggebruikers eenvoudig waarneembaar is, doordat deze op grond van de Uitvoeringsvoorschriften BABW (Stcr. 239, 1997, zoals sindsdien gewijzigd) is gemarkeerd met verkeersborden (H1 en H2).

beschermingszone: het begrip beschermingszone is deels overgenomen uit de Waterwet 2009, met de toevoeging dat die zone in de legger is vermeld en dat het betreffende waterstaatswerk wordt beschermd door voorschriften krachtens de Waterschapsverordening. In deze omschrijving wordt de relatie gelegd tussen de legger met de ligging, vorm en afmetingen van dat waterstaatswerk en de Waterschapsverordening met haar instrumentarium om die waterstaatswerken daadwerkelijk te beschermen tegen ingrepen van derden. Voor het onderscheid tussen beschermingszone A en B. wordt verwezen naar deze begrippen en de toelichting;

dam: deze voorziening heeft tot doel een waterscheiding te vormen. Een dam kan ook dienen om een stuk grond (weiland, landbouwgrond, huisperceel) te ontsluiten. Een dam is dan vaak voorzien van een duiker.

kunstwerk: een bouwwerk of ander vervaardigd onderdeel dat is aangelegd voor een goed beheer van het watersysteem en wegen. Het betreft hier in het algemeen bruggen, viaducten, tunnels en duikers. Echter, ook andere bouwwerken van civieltechnische aard en behorend tot de weg zijn hier bedoeld. Bijvoorbeeld een kunstwerk dat dient om een weg of verkeersbaan over een andere weg of verkeersbaan, een spoorweg, een vaarweg of ander oppervlaktewater heen, dan wel daaronder door te voeren;

legger: artikel 5.1 van de wet verplicht de beheerder zijn waterstaatswerken vast te leggen in een legger. Daarnaast hanteren de waterschappen al sinds lange tijd de legger, als bedoeld in artikel 78, tweede lid van de Waterschapswet. Bij waterkeringen zijn genoemde leggers geïntegreerd, waarin de lijst van onderhoudsplichtigen voor waterstaatswerken is opgenomen;

omgevingsvergunning: het gaat om de vergunning die de Omgevingswet introduceert voor bepaalde handelingen in het watersysteem of op en rondom wegen in het beheergebied van het waterschap. Er is niet langer sprake van een watervergunning of keurontheffing maar van een Omgevingsvergunning (voor een wateractiviteit);

openbare wegen: wegen die openbaar zijn conform het bepaalde in hoofdstuk II van de Wegenwet (31 juli 1930, Stb. 1930, 342, zoals sindsdien gewijzigd).

oppervlaktewaterlichaam: dit begrip is overgenomen uit de Omgevingswet. Het betreft oppervlaktewater met de daarin aanwezige stoffen, de waterbodem, de oevers

(dat kunnen ook de drogere oevergebieden zijn, voor zover die uitdrukkelijk krachtens de Omgevingswet zijn aangewezen) en flora en fauna.

waterkering: deze begripsomschrijving komt in de Omgevingswet als zodanig niet voor. De omschrijving geeft aan dat een object de functie van waterkering heeft. Het waterschap beheert zowel primaire als regionale waterkeringen. Het begrip dekt beide soorten kering;

watersysteem: dit begrip is overgenomen uit de Omgevingswet, met de opmerking dat de zinsnede 'en grondwaterlichamen' in deze definitie achteraan is gezet, omdat deze geen waterkeringen en ondersteunende kunstwerken behoeven;

waterstaatswerk: overgenomen uit de Omgevingswet, met toevoeging dat het werk als zodanig in de legger is aangegeven, tenzij het werk van opnemings in de legger is vrijgesteld. De relatie met de legger komt hier tot uitdrukking. Tot de waterstaatswerken worden mede gerekend de bermen en bermsloten, alsmede bij primaire waterkeringen aan de binnenzijde, waar geen binnenberm aanwezig is, een strook ter breedte van 10 meter, gemeten uit de teen van de waterkering.

weg: Het begrip 'weg' is zodanig omschreven dat taluds, bermen en bermsloten daar per definitie onder vallen. Bij 'andere daartoe behorende voorzieningen' valt te denken aan invoeg- en uitrijstroken, vlucht- en parkeerstroken, parkeerhavens, bushaltes, beplanting, geluidsschermen, wegverlichting, bebakening, vangrails, bewegwijzering, verkeerstekens, verkeersregelininstallaties en verdere voorzieningen voor hetzij een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer, hetzij de instandhouding en bruikbaarheid van de weg. Onder het zo-even gebruikte begrip 'bebakening' is te verstaan het totaal aan voorwerpen, aanwijzingen en andere voorzieningen ten behoeve van een goede geleiding en een veilige afwikkeling van het verkeer.

wegbeheer: De zorg voor de instandhouding en bruikbaarheid van een weg omvat aanmerkelijk meer dan het voldoen aan de onderhoudsplicht als bedoeld in de Wegenwet. De diverse voorschriften in de Waterschapsverordening ter bescherming van de weg en het veilige gebruik daarvan, illustreren dat. Hierin is aanleiding gevonden om in de Waterschapsverordening, in navolging van de wegenverkeerswetgeving en in overeenstemming met het normale spraakgebruik, de term 'beheer' te hanteren. Een algemeen aanvaarde definitie van het begrip beheer ontbreekt voorsnog. Gekozen is daarom voor een omschrijving van 'beheer' die goed aansluit bij hetgeen daaronder wordt verstaan in de Memorie van toelichting bij de Wet herverdeling wegenbeheer (29 oktober 1992, Stb. 563, 1992).

wegenlegger: een juridisch document met gerechtelijke bewijskracht dat informatie bevat over de openbare wegen buiten de bebouwde kom.

werken: dit begrip komt niet voor in de Omgevingswet maar moet nader worden beschreven omdat het realiseren van dergelijke werken in watersystemen afbreuk kan doen aan de functies die aan die watersystemen of onderdelen daarvan, zijn toegekend. Door middel van de Waterschapsverordening kunnen ingrepen van derden worden voorkómen door de handeling te verbieden, dan wel voorschriften op te nemen in een Omgevingsvergunning.

Artikel 1.4 Hoofdelijke aansprakelijkheid

Op grond van het bepaalde in dit artikel zijn de gebruikers verplicht de ingevolge deze onderhoudsverordening op de eigenaar rustende verplichtingen na te komen ingeval er sprake is van een zakelijk of persoonlijk gebruiksrecht. Eigenaren, overige zakelijk gerechtigden tot, en gebruikers van de grond zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van verplichtingen, die ingevolge de onderhoudsverordening op de eigenaar van de grond rusten. Veelal is immers niet de eigenaar, maar de feitelijke gebruiker van de grond degene die bij machte is aan die verplichtingen te voldoen of die bij de voldoening aan die verplichtingen is gebaat.

Artikel 2.1 Afrasteringen

Vee kan grote schade toebrengen aan waterstaatswerken. Om dit te voorkomen is in dit artikel de plicht opgenomen om percelen die voor het houden van vee worden gebruikt, en die zijn gelegen op, grenzend aan of nabij waterstaatswerken af te rasteren. Het waterschap moet altijd het onderhoud aan de waterstaatswerken kunnen uitvoeren. Daarbij moet een goede bereikbaarheid van de waterstaatswerken, voldoende ruimte voor het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden en voor het deponeren van maaisel en specie gewaarborgd zijn.

In het tweede lid van dit artikel wordt bepaald dat de afrastering op 0,5 meter van de insteek van het leggerwater dient te worden geplaatst. Op deze wijze vormt zij geen belemmering voor het onderhoudsmaterieel.

Het derde lid van dit artikel opent de mogelijkheid dat het dagelijks bestuur in bepaalde situaties in plaats van een afstand tot de insteek een afstand gemeten over het talud, vanaf het waterniveau (zomerpeil) hanteert. Dit doet zich met name voor bij dijkpercelen met een flauw talud. Op die manier wordt voorkomen dat een groot deel van het perceel niet gebruikt zou kunnen worden.

Eigenaren van gronden die grenzen aan leggerwateren (aangrenzende eigenaren) dienen er voor te zorgen dat in deze afrasteringen in de beschermingszone ontsluitbare hekken aanwezig zijn waardoor toegang en vervoer van materieel en materialen gewaarborgd blijft. De sluitzijde moet zich aan de zijde van het oppervlaktewaterlichaam bevinden, waarbij het hek richting het aanliggende perceel opent. Indien deze hekken zijn voorzien van een slot dient aan de met beheer of onderhoud belaste personen op hun verzoek een sleutel van die hekken ter hand te worden gesteld.

Artikel 2.2 Coupures en sluizen

De eigenaren van coupures, sluizen, uitwateringen en andere doorgangen in waterkeringen, zijn verplicht deze op eerste aanzegging door of namens het bestuursorgaan te sluiten met het oog op het voorkomen van overstroming van achter de waterkering gelegen gronden.

Artikel 2.3 Stuwen

Meestal zijn de stuwen in beheer bij het waterschap. In het geval dat het beheer/bediening van een stuw bij een particulier berust en hij bij de afstemming van die bediening op zijn belangen een situatie schept die voor het verdere beheer van het waterschap nadelig uitpakt, is het noodzakelijk dat het waterschap dat kan reguleren. Met het oog op de rechtszekerheid moet het bestuursorgaan aangeven voor welke

stuwen een aanzegging met rechtsgevolg mogelijk is. Deze stuwen zullen ook op de legger aangegeven worden.

Artikel 2.4 Onderhoudsplicht waterstaatswerken

Onderhoudsplichtigen worden op grond van artikel 78, tweede lid, Waterschapswet aangewezen in de legger. De onderhoudsverordening sluit hier op aan door als onderhoudsplichtigen aan te wijzen degenen die in de legger tot het plegen van groot en/of klein onderhoud zijn vermeld. Over het algemeen zal die aanwijzing niet naar individu geschieden maar een categorie personen betreffen, bijvoorbeeld de aangrenzende grondgebruikers of -eigenaren. Door het bepaalde in dit artikel geeft de legger de reikwijdte van de bepalingen van de onderhoudsverordening aan. De onderhoudsverordening en de legger en legger doorlopen ingevolge de Waterschapswet een vaststellingsprocedure van overeenkomstige aard, zodat ook bij de onderhavige wijze van aanwijzing van onderhoudsplichtigen een voldoende rechtsbescherming van belanghebbenden is verzekerd.

Eigenaren en gebruikers van gronden langs leggerwateren zijn verplicht om de specie en maaisel die bij het onderhoud vrijkomen te spreiden of op te ruimen. De bedoeling hiervan is te voorkomen dat de specie of het maaisel die bij het onderhoud uit de waterlopen vrijkomt, opnieuw in de waterlopen terecht komt en daardoor de af- en aanvoer van water hindert, dan wel dat de gedeponeerde specie de doorgang voor onderhoudsmachines bemoeilijkt.

Voor onderhoudsactiviteiten ten behoeve van de waterstaatszorg is een Gedragscode voor de waterschappen opgesteld. Hierin is omschreven hoe te voldoen aan het vereiste van zorgvuldig handelen ingevolge artikel 2 van de Flora- en Faunawet. Door te werken volgens die Gedragscode geldt voor een groot aantal werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud, ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, vrijstelling van verbodsartikelen van de Flora- en faunawet

Artikel 2.5 Klein onderhoud aan waterkeringen

In deze bepaling wordt omschreven waartoe derden-onderhoudsplichtigen bij de uitvoering van het klein onderhoud aan waterkeringen gehouden zijn. De bestrijding van mollen en muskusratten op waterkeringen gebeurt, met uitsluiting van derden, door het waterschap.

Het tweede lid opent de mogelijkheid voor het dagelijks bestuur om algemene regels op te stellen omtrent de uitvoering van het klein onderhoud.

Artikel 2.6 Groot onderhoud aan waterkeringen

In deze bepaling wordt omschreven waartoe derden-onderhoudsplichtigen gehouden zijn bij de uitvoering van het groot onderhoud aan waterkeringen. Als groot onderhoud wordt aangemerkt het in stand houden van de waterkering overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent ligging, vorm, afmeting en constructie. Dit onderhoud aan waterkeringen wordt waar het 'primaire waterkeringen' betreft, maar veelal ook bij overige waterkeringen, door het waterschap waarbij de waterkering in beheer is, uitgevoerd. De onderhavige bepaling ziet zoals in de algemene toelichting is vermeld niet op de situaties waarin het vorenstaande het geval is maar op de omstandigheid waarin dit onderhoud bij derden berust en richt zich niet tot het waterschap als waterkeringbeheerder, maar tot derden-onderhoudsplichtigen.

Artikel 2.7 Ondersteunende kunstwerken en werken

Het bepaalde in dit artikel richt zich in principe tot onderhoudsplichtigen van in, op, aan of boven waterkeringen of beschermingszones van waterkeringen aangebrachte werken die een waterkerende of mede een waterkerende functie hebben, en die anders dan met vergunning zijn aangebracht.

Artikel 2.8 Klein onderhoud aan leggerwateren

In deze bepaling wordt omschreven wat het klein onderhoud aan leggerwateren omvat. Het onderhoud omvat het verwijderen van voorwerpen, materialen en stoffen uit leggerwateren die de af- en/of aanvoer, dan wel de berging van water hinderen. Daarnaast dienen de leggerwateren afhankelijk van de functie te worden gemaaid. De oevers en taluds alsmede de daartoe behorende oeververdedigingswerken dienen behoorlijk in stand te worden gehouden, voor zover dat nodig is om te voorkomen dat door inzakking de af- en/of aanvoer van water wordt gehinderd.

Artikel 2.9 Groot onderhoud aan leggerwateren

In deze bepaling wordt omschreven wat het groot onderhoud aan leggerwateren omvat. Als groot onderhoud wordt aangemerkt het in stand houden van de wateren overeenkomstig het in de legger bepaalde omtrent richting, vorm en afmeting. In de situatie dat geen legger aanwezig is en op de kaart geen vorm en afmetingen zijn aangegeven, voorziet het overgangsrecht.

Artikel 2.10 Dammen

Door het waterschap zelf zal bij de uitvoering van de reguliere onderhoudswerkzaamheden veelal de buizen en kokers of andere doorlaatmiddelen worden schoongemaakt. Dit ontslaat de in dit artikel genoemde eigenaren echter niet van hun onderhoudsverplichting. Het kan immers noodzakelijk zijn dat buiten de door het waterschap uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden extra onderhoudswerkzaamheden aan het doorlaatmiddel noodzakelijk zijn. Voorkomen moet immers worden dat door een slechte doorlaat opstuwing ontstaat. Door het waterschap worden echter geen onderhoudswerkzaamheden aan de constructie van de dammen zelf verricht. De in dit artikel genoemde eigenaren dienen er derhalve op toe te zien dat de dammen in zodanige staat gehouden worden dat voorkomen wordt dat door inzakking de aan- en afvoer van oppervlaktewater wordt gehinderd.

Artikel 2.11 Onderhoudsplicht wegen

De onderhoudsplicht met betrekking tot openbare wegen is wettelijk geregeld in de Wegenwet, de Wet herverdeling wegenbeheer en de Wet inrichting landelijk gebied (7 december 2006, Stb. 2006, 666) (Wilg) maar ook het Besluit administratieve bepalingen inzake het wegverkeer (26 juli 1990, Stb. 1990, 460) (BABW) in samenhang met het Reglement verkeersregels en verkeerstekens 1990 (26 juli 1990, Stb. 1991, 513) (RVV). Als algemeen uitgangspunt geldt dat de beheerder van een weg tevens de onderhoudsplichtige is. Als het nog voorkomt dat de onderhoudsplicht geheel of gedeeltelijk bij een ander dan de beheerder berust, dan zijn daarover tussen partijen afspraken gemaakt. Uitgangspunt is dat de onderhoudsplicht voor de weg mede omvat die voor de beplanting op de weg. Toch is niet uit te sluiten dat op wegbermen beplanting aanwezig is krachtens historische of zakelijke rechten. Voor gevallen dat de

onderhoudsplicht die met dergelijke rechten samenhangt, niet is op te vatten als een onderhoudsplicht overeenkomstig het eerste lid, is het tweede lid opgenomen.

2.12 Omvang onderhoud wegen

Wat nodig is om een weg in goede en veilig bruikbare staat te houden, wordt bepaald door de beheerder van die weg. Deze moet er tevens voor zorgen dat wat nodig is ook wordt uitgevoerd. Een opsomming van wat het onderhoud in elk geval behelst, is voor de wegbeheerder overbodig. Voor belanghebbenden kan het echter wel zinvol zijn om te weten dat tot het in goede staat houden van een weg ten minste behoort:

- het handhaven van de aard, de afmetingen en de samenstelling van de verhardingen en de kunstwerken;
- het onder een behoorlijk profiel houden van zowel de verharding(en) als de bermen;
- het zorgen voor de afwatering en het in bruikbare staat houden van de daarvoor bestemde voorzieningen;
- het schoonhouden;
- het voldoende stroef houden van de verhardingen;
- het regelmatig maaien van de bermen of delen daarvan voor zover het verkeersbelang dat vereist;
- het bestrijden van gladheid en het ruimen van sneeuw voor zover de wegbeheerder dat noodzakelijk vindt voor het veilig gebruik van de weg of ter beëindiging van overmatige hinder voor het verkeer;
- het in deugdelijke staat houden van 'andere tot de weg behorende voorzieningen'.

Voor het onderhoud van beplanting op een weg wordt verwezen naar artikel 6.6 onderhoud beplanting van de Waterschapsverordening waterschap Scheldestromen 2025.

Artikel 3.1 Aanwijzing toezichthouders

Aanwijzing van toezichthoudende ambtenaren geschiedt krachtens het bepaalde in artikel 3.1 van de Onderhoudsverordening door het bestuursorgaan (art. 5.11 Algemene wet bestuursrecht). Afdeling 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht bevat bepalingen omtrent de bevoegdheden van toezichthoudende ambtenaren.

Artikel 3.2 Strafbepalingen

In artikel 81 Waterschapswet is bepaald welke maximum straf op overtreding van de waterschapsverordening en de onderhoudsverordening kan worden gesteld. In deze onderhoudsverordening is deze maximum straf opgenomen (drie maanden hechtenis of een geldboete van de tweede categorie als genoemd in artikel 23, Wetboek van Strafrecht). De opsporingsambtenaar kan de overtreder van een voorschrift uit de waterschapsverordening of de onderhoudsverordening een schikkingsvoorstel doen om strafvervolgning te voorkomen (artikel 85, derde lid, Waterschapswet). Deze strafbepalingen staan los van het bestuursrechtelijk instrumentarium - bestuursdwang en last onder dwangsom - waarover het bestuursorgaan ingeval van overtreding kan beschikken.

Artikel 4.1 Intrekken Keur

Met de komst van de Omgevingswet is een groot aantal bepalingen uit beide Keuren overgegaan naar de Waterschapsverordening 2022. Een aantal artikelen is toen achtergebleven in de beide Keuren. Omdat deze resterende artikelen nu worden opgenomen in deze onderhoudsverordening, worden de Keur Watersysteem en de Keur Wegen van waterschap Scheldestromen ingetrokken.